

RAAMATUPIDAJA KUTSE-EETIKA KOODEKS

Sissejuhatus

Tundes vastutust raamatupidaja elukutse eest on Eesti Raamatupidajate Kogu (edaspidi ERK) koostanud Raamatupidaja kutse-eetika koodeksi (edaspidi koodeks), mis on aluseks kõigile raamatupidajatele ja raamatupidamise konsultantidele nende kutsealases tegevuses. Eetika koodeks sätestab põhiprintsiibid, mis on raamatupidaja elukutse jaoks vajalikud. Raamatupidaja elukutse rajaneb usaldusel ja arvestuse pidamise põhinõudel, mis eeldab olulise, objektiivse ja võrreldava informatsiooni saamist lähtudes heast raamatupidamistavast. Koodeksi koostamisel lähtuti Rahvusvahelise Raamatupidajate Föderatsiooni (IFAC) Eetika Komitee poolt välja antud Raamatupidajate Kutse-eetika Koodeksist (*Code of Ethics for Professional Accountants*).

Koodeks on koostatud eeldades, et eesmärgid ja põhimõtted kehtivad võrdselt kõigile raamatupidajatele, sõltumata tegutsemise valdkonnast ja vormist ning lepingu vormist.

Definitsioonid

Kutseline raamatupidaja – füüsiline isik, kes on saanud erialase väljaõppe või omab raamatupidaja kutsetunnistust ja tegutseb oma kutsealal, sõltumata tegutsemise või lepinguvormist.

Kutsealane tegevus - raamatupidamiskohustuslase raamatupidamise korraldamine ja/või kutsealane nõustamine.

Raamatupidamisteenust osutav isik – FIE, äriühing või ühistu.

Kutseala standardid - standardid, mis lisaks õigusaktidele reguleerivad kutsealast tegevust ning mille on kehtestanud:

- Rahvusvaheline Raamatupidamise Standardite Komitee – IASC;
- Rahvusvaheline Raamatupidajate Föderatsioon – IFAC.
- Eesti Vabariigi Raamatupidamise Toimkond;
- Liikme kutseala organisatsioon või mõni muu reguleeriv organisatsioon.

Koodeksi eesmärk

Raamatupidaja kutse-eetika koodeksi eesmärk on edendada raamatupidaja profressiooni eetilist kultuuri.

Tulenevalt koodeksist on raamatupidaja elukutse eesmärgiks teha tööd vastavuses kutseala standarditega.

4 põhinõuet eesmärkide saavutamiseks on:

- Usaldusväärsus*
- Kutsealane kompetentsus*
- Kutsealase tegevuse kvaliteet*
- Kindlustunne*

Raamatupidajate kutsealase tegevuse tarbijatel peab olema kindlustunne, et raamatupidajate kutsealane tegevus on reguleeritud vastava kutse-eetika nõuete raamistikuga.

Põhimõtted

Et saavutada raamatupidaja kutsetegevuselt oodatud eesmärgid, tuleb tähelepanu pöörata järgmistele põhimõtetele:

- Ausus*

Oma kutsealases tegevuses peab raamatupidaja olema otsekohene ja aus.

Objektiivsus

Raamatupidaja peab olema erapooletu ega laskma eelarvamustel, huvide konfliktil või teistel isikutel mõjutada objektiivsust.

Erialane kompetentsus ja ajakohasus

Raamatupidaja peab kutsealast tegevust teostama kompetentselt ja hoolikalt ning tal on pidev kohustus hoida oma kutsealased teadmised ja oskused nõutaval tasemel.

Usaldusväärsus

Raamatupidaja peab tagama kutsealase tegevuse käigus saadud informatsiooni konfidentsiaalsuse ning ei tohi seda ilma vastava loata kasutada või avalikustada, välja arvatud, kui tal on selleks seadusandlusest tulenev kohustus.

Professionaalne käitumine

Raamatupidaja käitumine peab olema kooskõlas elukutse hea mainega ja ta peab hoiduma seda kahjustavatest tegudest. Kutseline raamatupidaja peab olema kõrgete kõlbeliste omadustega.

Koodeks

I. Ausus ja objektiivsus

1.1 Objektiivsuse printsiip kohustab kõiki raamatupidajaid olema õiglane, aus ja vaba huvide konfliktist.

1.2 Raamatupidajad peavad oma kutsetegevuses jääma ausaks ja säilitama oma otsustes objektiivsuse.

1.3 Objektiivsuse seisukohalt tuleb vältida olukordi:

- a) Kus raamatupidajale võidakse survet avaldada ja mis võib kahjustada tema objektiivsust.
- b) Mis võivad kahjustada raamatupidaja kutseala mainet.
- c) Kus võib tekkida huvide konflikt.
- d) Mis võivad kahjustada või ohustada raamatupidaja ausust.

II. Erialane kompetentsus

2.1 Raamatupidaja peab kutsealases tegevuses lähtuma kutseala standarditest ja tagama oma tegevuse kõrge kvaliteedi. Raamatupidajal on kohustus täita hoolikalt ja oskuslikult kliendi või tööandja antud ülesandeid kuni need ühtivad aususe, objektiivsuse ja sõltumatuse nõuetega.

2.2 Raamatupidaja rakendab raamatupidamisteenuse osutamisel selleks vajalikke teadmisi, oskusi ja kogemusi.

2.3 Raamatupidaja ei tohi väita endal olevat oskusi või kogemusi, mis tal tegelikult puuduvad.

2.4 Erialase kompetentsuse omandamine eeldab keskharidust ja mida täiendavad erialane haridus või kutsealane tegevus.

2.5 Erialase kompetentsuse säilitamine nõuab pidevat teadlikkust raamatupidamise eriala arengust, siseriiklike ja rahvusvaheliste raamatupidamisalaste ja muude oluliste regulatsioonide ning aruandluse põhimõtete ja nõuete tundmist.

2.6 Raamatupidajat võidakse paluda täita olulisi ülesandeid, milleks tal ei ole piisavat eriharidust või kogemusi. Selliste ülesannete vastuvõtmisel ei tohi raamatupidaja tööandjat või klienti eksitada enda pädevusest ja kogemusest ning võimalusel kasutama eksperdi abi.

2.7 Raamatupidaja peab kutsealases tegevuses hoiduma tegevustest, mida ta ei ole kompetentne teostama, välja arvatud asjakohase abi ja nõustamise kasutamisel, mis võimaldab tal rahuldaval tasemel sellist tegevust teostada.

2.8 Kui raamatupidaja toetub raamatupidamise konsultandi (edaspidi konsultant) kompetentsusele, ei saa viimaselt automaatselt eeldada teadmisi raamatupidaja kutse-eesituse nõuetest. Lõplik vastutus kutsealases tegevuses lasub raamatupidajal.

2.9 Erioskusteta raamatupidaja on kohustatud kasutama asjakohast konsultanti, hankima vajalikku teavet või suunama raamatupidamise "teenuse" tarbija edasi, vaatamata sellele, et nimetatud tegevus võib kaasa tuua lepingu kaotamise.

2.10 Konsultandi valikul tuleb lähtuda kliendi soovist. Raamatupidaja ei tohi kliendi valikuvabadust piirata, vaid pigem soovitada ekspertabi kasutamist.

2.11 Konsultant peab osutatava teenuse piirama konkreetse ülesandega, mille ta sai raamatupidajalt või raamatupidamiskohustuslase esindajalt, kui klient ei ole soovinud teisiti. Samuti on konsultandil kohustus toetada lepingut täitva raamatupidaja olemasolevat suhet raamatupidamiskohustuslasega. Konsultant ei tohi kritiseerida raamatupidaja kutsealast tegevust.

2.12 Konsultant, kelle poole pöördub raamatupidamiskohustuslane ülesandega, mis selgelt erineb raamatupidaja poolt tehtavast või sellest mis ta sai algselt konsulteerimiseks raamatupidajalt või raamatupidamiskohustuslaselt endalt, peab seda käsitlema kui eraldiseisvat palvet nõustamiseks. Enne sarnase ülesande vastuvõtmist peab konsultant teavitama raamatupidamiskohustuslast kohustusest informeerida raamatupidajat eelistatavalt kirjalikult. Selleks peab ta teavitama raamatupidamis-kohustuslase poolt antud ülesandest ja selle üldiseloost ning samuti vajadusel küsima olulist informatsiooni, mida ta vajab ülesande täitmiseks.

2.13 Kui raamatupidamiskohustuslane nõuab konsultandilt raamatupidajale konsultatsiooni üksikasjade avaldamata jätmist, peab konsultant veenduma kliendi seisukohtade põhjendatuses. Vastasel juhul peab konsultant suutma klienti veenda raamatupidajale informatsiooni avalikustamise vajalikkusest.

2.14 Maksundusalast teenust pakkudes, peab kutseline raamatupidaja seadma esikohale kliendi huvid, teavitades klienti seadustest tulenevatest õigustest, kohustustest ning vastutusest. Kliendile ei tohi jätta muljet, et teenuse ostmisega läheb vastutus esitatud maksualaste andmete õigsuse eest üle teenuse osutajale.

Maksudeklaratsiooni koostades toetub kutsepädev raamatupidaja tavaliselt kliendi või tööandja poolt antud informatsioonile, eeldades et informatsioon näib põhjendatud. Kuigi informatsiooni toetamiseks ei ole vaja dokumentide või teiste tõendite kontrolli või revideerimist, peab raamatupidaja soodustama toetusinformatsiooni esitamist. Kui raamatupidaja avastab eelmiste perioodide maksudeklaratsioonides vigu (millega ta võib, või ei või olla seotud), või kui vajalikku maksudeklaratsiooni ei ole esitatud, siis tal on kohustus kiiresti teatada kliendile või tööandjale vigadest ja parandada leitud vead.

2.15 Raamatupidamisteenust osutav raamatupidaja, kellele on usaldatud tööandja või kliendi rahalised vahendid peab:

- a) hoidma selliseid rahalisi vahendeid eraldi isiklikest vahenditest;
- b) kasutama neid ainult ettenähtud eesmärkidel;
- c) olema valmis igal hetkel andma aru rahaliste vahendite kohta neile, kellel on õigus vastavat informatsiooni saada.

2.16 Kliendi või tööandja rahalisi vahendeid tohib raamatupidaja käsutada ainult kliendi või tööandja vastaval korraldusel.

III. Usaldusväärsus

3.1 Raamatupidajal on kutsealase tegevuse käigus saadud klienti või tööandjat puudutava informatsiooni suhtes konfidentsiaalsuse kohustus. Konfidentsiaalsuse kohustus kehtib kaks aastat peale raamatupidaja ja kliendi või tööandja vahelise lepingu lõpetamist.

3.2 Raamatupidaja peab alati järgima konfidentsiaalsusnõuet, kui talle pole antud andmete avaldamiseks luba või tal on seadusandlusest tulenev kohustus andmete avalikustamiseks.

3.3 Raamatupidaja peab tagama, et tema alluvad järgivad konfidentsiaalsuse nõuet.

3.4 Raamatupidaja ei tohi kutsetegevuse käigus saadud informatsiooni kasutada isiklikes ega kolmandate osapoolte huvides.

3.5 Raamatupidajal on ligipääs suurel hulgal konfidentsiaalsele informatsioonile kliendi või tööandja tegevuse kohta, mida üldjuhul üldsusele ei avalikustata. Konfidentsiaalset informatsiooni võib avalikustada kui:

3.5.1 Avalikustamiseks on tööandja või kliendi luba. Informatsiooni avalikustamisel peab arvestama kõigi poolte huvisid, kaasaarvatud kolmandad osapooled, kelle huvisid võidakse puudutada;

3.5.2 Avalikustamist nõuab seadus. Näiteks seadusega ettenähtud dokumentide koostamine, pädevate organite teavitamine õigusrikkumistest.

3.6 Kui raamatupidajal on kohustus või õigus konfidentsiaalse informatsiooni avalikustamiseks, tuleb tähelepanu pöörata järgmistele asjaoludele:

3.6.1 Kõik faktid peavad olema teada ja tõendatud. Kui eksisteerib tõendamata fakte tuleb avalikustamisel lähtuda professionaalset otsustusvõimest.;

3.6.2 Peab olema teada avalikustatava informatsiooni liik ja adressaat.

3.6.3 Raamatupidaja peab olema teadlik tagajärgedest, mis võivad informatsiooni avalikustamisega kaasneda.

3.7 Eelpool nimetatud olukordade tekkimisel tuleb raamatupidajal konsulteerida juristiga ja/või kutseala organisatsiooni(de)ga.

3.8 Kui raamatupidaja ja tööandja või kliendi vahel sõlmitud lepingus on ettenähtud muid, raamatupidaja kutse-eesitika koodeksis sätestatust rangemaid konfidentsiaalsuse nõudeid, tuleb lähtuda lepingus sätestatust.

IV. Tasu kutsealase tegevuse eest, teenustasu

4.1 Raamatupidaja peab kutsealase tegevuse kvaliteedi tagamiseks juhinduma aususe, objektiivsuse ning informatsiooni õige ja õiglase kajastamise põhimõtetest.

4.2 Raamatupidaja peab oma tööd tegema asjatundlikult ja nõutava ametialase hoolikusega.

4.3 Kutsealase tegevuse eest tasu määramisel lähtutakse:

- a) oskuste ja teadmiste olemasolust ning nende tasemest teenuse osutamisel;
- b) raamatupidaja kogemustest ja koolituse tasemest;
- c) teenuse osutamiseks vajaminevast ajast;
- d) osutatava teenusega kaasneva vastutuse suurusest.

4.4 Raamatupidamisteenust osutav raamatupidaja ei tohi teha eksitavat pakkumist, et konkreetseid teenuseid osutatakse kindla, tasu eest, kui pakkumise tegemise ajal on tõenäoline, et tasu oluliselt tõstetakse ja klienti sellest ei teavitata.

V. Reklaam

5.1 Enda ja oma töö reklaamimisel peavad raamatupidajad:

- a) vältima tegevusi, mis kahjustaksid raamatupidaja elukutse mainet;
- b) vältima ebaõigete väidete esitamist oma teadmiste ja kvalifikatsiooni kohta mida nad omavad ning oskuste ja kogemuste kohta mida nad on omandanud;
- c) vältima teiste raamatupidajate töö halvustamist ja põhjendamatut kritiseerimist

VI. Lojaalsuse konflikt

6.1 Raamatupidajad peavad olema lojaalsed nii oma tööandjale või kliendile kui elukutsele, mis võivad olla omavahel konfliktis. Raamatupidaja eelistus peab olema tööandja või kliendi seaduslike ja eetiliste eesmärkide toetamine ning nende tagamiseks mõeldud protseduurireeglite järgimine. Raamatupidajalt ei saa nõuda:

- a) seaduse rikkumist;
- b) kutseala eetika-reeglite või standardite rikkumist;
- c) tööandja audiitori(te)le valeandmete esitamist või nende eksitamist;
- d) enda sidumist aruandega, mis oluliselt moonutab fakte.

6.2 Erimeelsused raamatupidamisotsustes või kutse-eetika küsimustes tuleb lahendada tööandja organisatsiooni siseselt koos raamatupidaja vahetu juhiga või läbirääkimiste teel kliendiga. Kui erimeelsus olulises kutse-eetika küsimuses töötaja ja tööandja vahel säilib, tuleb erimeelsuse lahendamisse kaasata kõrgema juhtorgani liikmed.

6.3 Kui raamatupidaja ei suuda lahendada konflikti tööandja või kliendi ja kutseala nõuete vahel, siis peale kõigi võimaluste kasutamist tuleb kaaluda lepingu lõpetamist. Raamatupidaja peab oma otsuse põhjustest teavitama lepingu teist poolt. Konfidentsiaalsuse kohustus välistab teiste isikute teavitamise võimaluse (välja arvatud seadusest tuleneva kohustuse korral).

VII. Kutseala kolleegide toetamine

7.1 Raamatupidaja peab arvestama teiste vajadusega areneda ja õigusega moodustada oma seisukoht raamatupidamisalastes küsimustes ning tagama erimeelsuste professionaalse lahendamise.

VIII. Informatsiooni esitamine ja säilitamine

8.1 Raamatupidajalt eeldatakse finantsinformatsiooni täielikku, ausat, õigusaktidest tulenevatele nõuetele vastavat ja arusaadavat esitamist.

8.2 Finantsinformatsiooni tuleb säilitada õigusaktides sätestatud nõuetele vastavalt selliselt, et oleks tagatud informatsiooni autentsus ning taasesitamise võimalus.

IX. Riikidevahelised tegevused

9.1 Raamatupidaja kutsealases tegevuses erinevates riikides tuleb lähtuda vastava riigi kutse-eetika nõuetest ja kutseala standarditest.

9.2 Kui tegutsetakse välisriigis ja sellest tulenevalt eksisteerib kutse-eetika nõudmistes erinevusi konkreetsetes küsimustes riikide vahel, tuleb lähtuda järgmistest tingimustest:

a) Kui riigis, kus kutsealast tegevust teostatakse, on eetika nõuded vähem ranged kui IFAC Eetika Koodeksis, siis tuleb rakendada IFAC Eetika Koodeksis sätestatud nõudeid.

b) Kui tegutsemise riigis on eetika nõuded rangemad kui IFAC Eetika Koodeksis, siis tuleb rakendada eetika nõudeid, mis kehtivad riigis, kus kutsealast tegevust teostatakse.

X. Rakendussätted

10.1 Käesolev kutse-eetika koodeks on järgimiseks kõigile raamatupidajatele ja raamatupidamise konsultantidele.

10.2 Soovituslikult on käesolev raamatupidaja kutse-eetika koodeks raamatupidaja ametijuhendi lahutamatuks osaks.

10.3 Käesolev koodeks jõustub ERK nõukojas kinnitamise hetkest.

10.4 Käesoleva koodeksi muutmise otsustab ERK nõukoda.

10.5 Muudetud või asendatud eetika-koodeks kuulub säilitamisele viie aasta jooksul peale selle muutmist või asendamist.